

pyrkivät mahdollisimman suureen joustavuuteen työvoiman käytössä. Tällaisissa olosuhteissa myös heikommilla työvoimaresursseilla varustettujen kansalaisten tehokas työllistäminen muodostuu lähes ylivoimaiseksi urakaksi. Mutta jos tässä tehtävässä ei onnistuta, hallituksen tavoittelema korkea työllisyysaste jää käytännössä saavuttamatta.

Tästä herää väistämättä kysymys siitä, kannattaako meidän todellakin ajaa itsemme suorastaan yli-inhimillisiin ponnistuksiin hallituksen havittelemien kasvu- ja työllisyystavoitteiden toteuttamiseksi. Tuolloin me joutuisimme kärsimään

myös tällaisten yritysten todennäköiset inhimilliset seuraukset muun muassa lisääntyneinä uupumistapauksina, niistä aiheutuvina työkyvyn menetyksinä, muun elämän köyhtymisenä, läheisten ihmissuhteiden katkeamisina ja elinympäristöjemme radikaalina huonontumisena. Vai kannattaisiko meidän sittenkin tunnustaa, että maailma on muuttunut sekä reagoida tähän tosiasiaan yrittämällä sovittaa omat tulo- ja kulutustavoitteemme talouden ja luonnon rajat realistisesti huomioon ottaviin mittasuhteisiin?

Voisimme tuolloin keskittyä ensisijaisesti turvaamaan itsemme ja läheistemme oleelli-

simmat tarpeet sekä pyrkiä luomaan edellytykset mahdollisimman hyvälle elämällä sallittujen ekologisten rajojen sisällä pysyen. Voisimme tehdä työtä kohtuullisemmin ja oman luontomme asettamia rajoja kunnioittaen samalla kun oppisimme nauttimaan myös muusta luonnosta uudenvälillä tavoilla. Voisimme vanhentua rauhasuottaen siihen, että maailma siirtyy aikanaan ponnistelujemme ansiosta paremmassa kunnossa lastemme ja lastenlastemme nauttavaksi. Muun muassa tämänkaltaiset kysymykset tulisi mielestäni nostaa etusijalle seuraavaa tulevaisuusselontekoa valmisteltaessa.

Hesarin päätoimittaja

MATTI VIRTANEN

Päivälehdessä kolme keskeistä perustajaa vuonna 1889 olivat Eero Erkko, Juhani Aho ja Arvid Järnefelt. Arvid Järnefeltin sisaresta Ainosta tuli Jean Sibeliuksen puoliso. Ainolla ja Jannella oli viisi tytärtä, joista yksi, Kansallisteatterin näyttelijä Ruth Snellman, oli Janne Virkkusen isoäiti: ”Olen joskus miettinyt, kuinka paljon omaan uraani on vaikuttanut se, että minulla on kiinteät sukuyhteydet Päivälehdessä piiriin. En ole antanut asian vaihtaa mieltäni, mutta johtopäätökseni on selkeä: ei siitä haitakaan ole ollut, vaikkei Aatos

(Erkko) siitä koskaan minulle puhunut enkä minä tietenkään kysynyt.”

Poliittisen historian opiskelija Janne Virkkunen aloitti, käytyään Hesarin toimittajakoulun, lehden poliittisen toimituksen eduskuntatoimittajana syyskuun 1973 ja tutustui näin sisältäpäin UKK-Suomen loppuvaiheen kummallisuuksiin ja salailuun. Virkkunen olikin yhtenä kirjoittajana huiman myyntimenestyksen saaneessa *Tammieniemen pesänjakajat* -kirjassa, jonka kirjoittajakunta koostui – Hesarin poliittisesta toimituksesta. Kirjoittajat ilmiannettiin,

Janne Virkkunen
Päivälehdessä mies
WSOY, 2013

ja lehden johdolle tapaus oli silloin skandaali. Virkkunen selvi- si varoituksella kuten muutkin toimituksen jäsenet, vain päällikkö Aarno Laitinen sai kenkää. Vuonna 1984 Virkkusesta tuli Hesarin toimituspäällikkö, vuonna 1989 uutispäätoimittaja ja joulukuussa 1990, 42-vuotiaana, vastaava päätoimittaja – juuri kun vanha maailma oli murtumassa ja Suomi syöksy-

mässä suureen lamaan.

Virkkusen suunnitelmat Hesarin kehittämiseksi muuttuivat eloonjäämistäisteluksi. Pari seuraavaa vuotta kaikki lehden mittarit painuivat pakkaselle, ja Virkkunen mielti vakavissaan, tuleeko hänestä se lehden päätoimittaja, jonka tehtäväksi lankeaa sammuttaa valot. Perheyhtiön johdon hermot kuitenkin pitivät, eikä irtisanomisten tielle lähdetty. Vuonna 1993 syöky alkoi sitten oieta, ja tehtäväksi nousi se, mikä yhtiön pääomistajalle ja hallituksen puheenjohtajalle Aatos Erkolle oli elintärkeä. Neuvostoliitto oli romahtanut, ja Suomelle avautui mahdollisuus hakea EU:n jäsenyyttä. Aatos Erko painotti usein ja monin tavoin Virkkuselle, että Hesarin on tehtävä kaikkensa, jotta tämä päämäärä saavutetaan.

Onneksi Virkkunen oli tästä päämäärästä Erkon kanssa samaa mieltä. ”Jos olisin ollut toisella kannalla, luulen, että urani vastaavana päätoimittajana olisi katkenut.”

Niinpä Virkkunen ryhtyi ajamaan jäsenyyttä juuri niin kuin sitoutumattoman lehden taitava päätoimittaja tekee: nostamalla teema lehden pysyväälle agendalle ja pitämällä se siellä, löytämällä parhaat argumentoitajat ja argumentit niin puoltavalta kuin vastustavalta puolelta, painottamalla kuitenkin edellisiä ja tukemalla niitä pääkirjoituksin ja toimituksen kommentaarein.

Jäsenyyden vastustajat kritisoivat, kuinka sitoutumaton lehti voi pääkirjoituksissaan ottaa avoimesti kantaa jäsenyyden puolesta. Virkkunen vastasi, ettei lehti ota kantaa ”juoksevaan” poliittiseen menoon, kuten puolueiden, puoluejohtajien tai presidenttiehdokkaiden

suhteen, mutta Hesarin perusarvojen (kansanvaltaisuus, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, sananvapaus ja eurooppalaisuus) ja isänmaan tulevaisuuden kannalta olennaisiin kysymyksiin lehdellä on oltava tarkoin harkittu, perusteltu ja avoimesti esitetty kanta.

Syyskuun lopulla 1994 Virkkunen koki kuitenkin järkytyksen. Sanoman johto oli päättänyt, että Hesari tulee julkaisemaan Suomen EU-jäsenyyttä puoltavia ilmoituksia etusivullaan viimeisellä viikolla ennen kansanäänestystä. Virkkunen piti ”ajatusta aivan älyttömänä, sillä se sisälsi selvän epäluottamuslauseen toimituksen tavalle hoitaa kansanäänestys journalistisesti”. Virkkunen ei kuitenkaan ryhtynyt vastustamaan, koska ajatus oli peräisin Aatos Erkolta. Ilmoitukset julkaistiin, ja ne olivat Virkkusen mielestä ”tökeröitä, kuin jostakin propagandan teon alkeisoppikirjasta”.

2000-luvun taitteessa Aatos Erko luopui Sanoman hallituksen puheenjohtajuudesta ja ”eläköityi”, vaikkakin oli edelleen Sanoman suuromistaja. Päätoimittajana asemansa vaikiinnuttanut Virkkunen oli sen jälkeen valtansa huipulla ja alkoi tehdä ”isänmurhaa”. Aatos Erkolle EU-jäsenyys oli elintärkeä, mutta Nato-jäsenyyttä hän vastusti loppuun saakka. Virkkusen ihmetystä herätti, että vuoden 2000 presidentinvaalin jälkeen Erko kertoi Demari-lehdessä, että hän oli tukenut rahallisesti Tarja Halosen kampanjaa.

Niinpä Hesari alkoi, muun valtamedian tapaan, ajaa pontevasti Suomen Nato-jäsenyyttä – kuten Juho Rahkonen on väitöskirjassaan (2006) osoittanut. Vuoden 2002 kesällä Virk-

kunen kävi muiden Sanoman päällikkötoimittajien kanssa Halosen vieraana Kultarannassa. Hannu Lehtilä kertoo Halos-kirjassaan (2012), että vierailun aikana Virkkunen oli vakuuttanut, että ”he voittivat EU-jäsenyyden, ja he tulevat voittamaan Natonkin”. Tähän Tarja Halonen kommentoi Lehtilän kirjassa: ”Oli sellainen ajatus, että presidentit pitää saada murtamaan kansan Nato-vastaisuus, ja kun sitä ei minulta saatu, olin heidän silmissään huono presidentti. Sitä maksoin koko virkakauteni ajan.”

Virkkunen haluaa kirjassaan vastata tähän ja kirjoittaa, ettei ”Hesari käynyt sotilaallisesta liittoutumisesta minkäänlaisesta kampanjaa”. Ei käyntykään – samanlaista tökeröä ilmoituskampanjaa, mihin Sanoman johto sortui EU-äänestyksen alla. Asiaa ajettiin taitavammin, journalistisin keinoin, juuri kuten Virkkusen Hesari oli ajanut EU-jäsenyyttä.

Tämän jälkeen seuraa Virkkusen kirjan ehkä hätkähdyttävän kohta. Kautta linjan Virkkunen käsittelee tasavallan merkkihenkilöitä oivaltavasti ja pietteetillä, mahdollisen kritiikin sivulauseisiin tai rivien väleihin sijoittamalla. Nämä virkkeet hypäävät kuitenkin silmille:

”Jälkikäteen tuntuu vahvasti siltä, että Tarja Halosen olisi kannattanut tyytyä yhteen presidenttikautteen. Kaksi kautta on todella pitkä aika varsinkin, jos eväät eivät oikein riitä kansakunnan henkiseen johtajuuteen.”

Se ei siis ole henkistä johtajuutta, että eliitin ja valtamedian ankaran painostuksen keskellä pitää päänsä 12 vuoden ajan eikä suostu Nato-manne-

kiiniksi, vaikka kuinka maanitellaan ja uhkaillaan? Niin hyvä ja taitava journalisti ja päätoimittaja kuin Virkkunen onkin, tässä suhteessa hän on huono häviöjä.

Joka tapauksessa Janne Virkkunen sai olla päätoimittajana Sanoman kultakauden, jolloin Hesarin levikki pysyi vielä korkealla ja yhtiön listautuminen pörssiin ja kansainväliset yrittösotot olivat tuottoisia. Vasta muutama vuosi ennen Virkkusen eläköitymistä verkkomaailman digi-hyökkäys alkoi todella purra. Paperi-Hesarin levikki alkoi jyrkästi laskea ja Euroopasta ostetut aikakauslehdet muuttua ongelmaksi. Sanoman suu-

rin murhe on Virkkusen mukaan kuitenkin tämä:

”Syynä on kauppa, jolla ostettiin Hollannista ja Belgiasta tv-kanavia. Kauppahinta oli miljardi euroa, ja siinä oli reilusti liikaa. Sanoma velkaantui raskaasti ja ryhtyi myymään omaisuuttaan lyhentääkseen velkaansa. Pahoin pelkään, että tv-kauppa oli suuri virhe, jonka korjaamiseen menee todella pitkä aika.”

Virkkusen pelko on osoittautumassa oikeaksi. Nyt kun Sanoma ei enää ole perheyrittys vaan pörssiyhtiö ja Hesari vain yksi konsernin tulosityksiköistä eikä konsernin hallituksessa ole enää intohimoisia journalisteja,

konsernin osia arvioidaan lähinnä sen suhteen, miten ne voivat tukea toisiaan eli viime kädessä emoyhtiötä. Niinpä Hesarissa on parhaillaan meneillään sen historian ensimmäiset yt-neuvottelut, joissa vaaditaan 70 päättä vädille. Tuoreella päätoimittajalla Kaius Niemellä on täysi työ osoittaa, miten laadukas sisältö eli ammattitaitoisesti tehty journalismi – joka on Hesarin laatulehdiksi nostanut ja jonka nimiin Janne Virkkunen kirjassaan myös tulevaisuuden reseptinä toistuvasti vannoo – voidaan säilyttää oloissa, joissa toimittajia ja resursseja kiihtyvästi karsitaan.